

Podręczniki Prawnicze

Marek Wierzbowski (red.)

Rafał Stankiewicz (red.)

Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne

5. wydanie
z testami online

| C.H.BECK

PODREČZNIKI PRAWNICZE

Marek Wierzbowski (red.), Rafał Stankiewicz (red.)

- Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne

W sprzedaży:

Zbigniew Radwański, Adam Olejniczak
ZOBOWIĄZANIA – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 17
Podręczniki Prawnicze

Zbigniew Radwański, Janina Panowicz-Lipska
ZOBOWIĄZANIA – CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA, wyd. 16
Podręczniki Prawnicze

Edward Gniewek
PRAWO RZECZOWE, wyd. 16
Podręczniki Prawnicze

Polecamy też bezpłatne czasopismo „Edukacja Prawnicza”.
Szukaj go na swojej uczelni oraz w księgarniach prawniczych C.H.Beck.

Redaktorzy
Prof. dr hab. Marek Wierzbowski
Prof. dr hab. Rafał Stankiewicz

Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne

5. wydanie

Autorzy

dr hab. Marcin Dyl, prof. uczelni
dr hab. Filip Elżanowski
Piotr Gołaszewski
dr Marek Grzywacz
Sebastian Juszcak
dr Jacek Piecha
dr Joanna Róg-Dyrda
dr Katarzyna Seroczyńska
dr hab. Maciej M. Sokołowski
prof. dr hab. Rafał Stankiewicz
dr hab. Ewa Stefańska
dr Magdalena Śliwa-Wajda
dr hab. Paweł Wajda, prof. uczelni
prof. dr hab. Marek Wierzbowski
dr Karolina Barbara Wojciechowska

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2026

Poszczególne części opracowali:

Marcin Dyl – część II rozdział II § 18, § 21

Filip Elżanowski – część II rozdział II § 14

Piotr Golaszewski – część II rozdział I § 6; część II rozdział II § 28; część II rozdział IX; część VII rozdział V

Marek Grzywacz – część II rozdział I § 2, § 5; część II rozdział II § 16, § 19, § 22–23; część III; część VII rozdział I § 4–5; część VII rozdział III § 16–17

Sebastian Juszcza – część II rozdział VIII

Jacek Piecha – część II rozdział II § 20; część II rozdział VII; część V; część VII rozdział III § 12

Joanna Róg-Dyrda – część II rozdział I § 1–2, § 7; część II rozdział II § 15, § 17; część II rozdział III–IV; część VI; część VII rozdział I § 1–2; część VII rozdział II, część VII rozdział III § 9, § 18

Katarzyna Seroczyńska – część IX

Maciej M. Sokołowski – część II rozdział VI

Rafał Stankiewicz – część II rozdział I § 10; część II rozdział II § 11, § 24–27; część II rozdział V; część VII rozdział III § 19–20; część VII rozdział IV

Ewa Stefańska – część IV

Magdalena Śliwa-Wajda – część II rozdział I § 3; część II rozdział II § 12–13; część VII rozdział VII–XI

Paweł Wajda – część II rozdział I § 4, § 8–9; część VII rozdział I § 3, część VII rozdział III § 10–11, § 13–14; część VII rozdział VI

Marek Wierzbowski – część I

Marek Wierzbowski, Joanna Róg-Dyrda – część VIII

Karolina Barbara Wojciechowska – część VII rozdział III § 15

Koordynator zespołu autorskiego: *Sebastian Juszcza*

Wydawca: *Lucyna Wyciszkiewicz-Pardej*

Recenzent wydawniczy: *dr hab. Agnieszka Żywicka, prof. UJK*

Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując ją, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy cudzą własność i prawo!

Polska Izba Książki

Więcej o prawie autorskim na www.legalnakultura.pl

© Wydawnictwo C.H.Beck 2026

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa
e-mail: dok@beck.pl, tel.: +48 22 311 22 22

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: P.W.P. Interdruk Warszawa

ISBN 978-83-8411-882-5, ISBN e-book 978-83-8411-883-2

Przedmowa

„Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne” zostało przygotowane przez zespół Autorów z Katedry Prawa i Postępowania Administracyjnego Uniwersytetu Warszawskiego, mających wieloletnie doświadczenie w zakresie postępowania administracyjnego. Ukazujący się podręcznik z zakresu postępowania administracyjnego ma już długą tradycję. Poprzedni, choć napisany w innym składzie autorskim, miał 18 wydań, natomiast po zmianie zespołu redakcyjnego, który obecnie tworzą prof. dr hab. *Rafał Stankiewicz* i prof. dr hab. *Marek Wierzbowski* były już 4 wydania tego podręcznika.

Publikacja ta jest kierowana do dwóch grup Czytelników. Pierwszą z nich są studenci studiów prawniczych i administracyjnych, drugą zaś – praktycy zajmujący się postępowaniem administracyjnym jako sędziowie sądów administracyjnych, pracownicy administracji publicznej (państwowej i samorządowej) oraz osoby występujące w konkretnych sprawach administracyjnych czy podatkowych jako strony lub pełnomocnicy stron. Kierując to dzieło do tak szeroko zakreślonego grona, Autorzy dążyli do wskazania, z jednej strony, teoretycznych podstaw określonych instytucji procesowych, z drugiej zaś, do zamieszczenia informacji praktycznych, a także odnotowania co istotniejszych orzeczeń sądów administracyjnych i Sądu Najwyższego, dotyczących zagadnień proceduralnych ujętych w podręczniku.

Postępowanie administracyjne odgrywa dziś bardzo dużą rolę w praktyce prawniczej. Liczba spraw administracyjnych jest o wiele większa od liczby spraw rozstrzyganych przez sądy powszechne. W sprawach administracyjnych strona często występuje bez pomocy adwokata, a pracownik administracji rozstrzygający sprawę również często nie ma wykształcenia prawniczego.

Przestrzeganie ustawowo określonych zasad postępowania ma zasadnicze znaczenie dla przebiegu sprawy administracyjnej i oceny prawidłowości wydanej decyzji. Znaczny odsetek decyzji uznawanych przez sądy administracyjne za nieprawidłowe to właśnie decyzje, w których doszło do naruszenia przepisów postępowania administracyjnego. Ten fakt najpełniej wskazuje, że znajomość procedury niejednokrotnie przesądza o wyniku sprawy.

Praca obejmuje trzy podstawowe procedury administracyjne – postępowanie ogólne, podatkowe i egzekucyjne oraz zawiera także część dotyczącą postępowania przed sądami administracyjnymi, postępowań szczególnych i postępowania administracyjnego w Unii Europejskiej.

Postępowanie administracyjne ogólne jest uregulowane Kodeksem postępowania administracyjnego. Kodeks był wielokrotnie nowelizowany, co jednak nie naruszyło istoty jego podstawowych instytucji. Kodeks postępowania administracyjnego możemy

zaliczyć do pomników prawodawstwa polskiego – tak jak Niemcy traktują swój BGB czy Francuzi Code civil.

Polska jest jednym z tych krajów, które mają skodyfikowane postępowanie administracyjne. Liczba tych krajów powiększa się i należy do nich także Francja, która od niedawna również posiada skodyfikowane postępowanie administracyjne. Postępowanie administracyjne w Polsce jest rozumiane przy tym dość wąsko, podobnie jak w nauce austriackiej czy niemieckiej oraz innych krajów tego prawniczego obszaru kulturowego. Postępowanie administracyjne dotyczy bowiem tylko rozstrzygania indywidualnych spraw administracyjnych w drodze decyzji administracyjnych przez organy administracji. Na skutek tego podejścia, poza zakresem KPA pozostają procedury dokonywania innego rodzaju czynności przez organy administracji – a w szczególności procedury wydawania przepisów, zawierania umów i udostępniania informacji. W Polsce procedury te zawarte są w postaci cząstkowej w odrębnych ustawach.

W 1997 r. ustawodawca wyłączył postępowanie podatkowe z KPA i poddał je odrębnej regulacji prawnej zawartej w Ordynacji podatkowej. Postępowanie podatkowe uważa się nadal za wyodrębniony rodzaj postępowania administracyjnego, dlatego też przepisom proceduralnym zawartym w Ordynacji podatkowej poświęcony jest odrębny fragment podręcznika.

Przymusowe wykonanie decyzji podjętych według KPA czy Ordynacji podatkowej reguluje odrębna ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Tę część procedury administracyjnej określa się mianem egzekucji administracyjnej. Instytucjom postępowania egzekucyjnego poświęcona jest oddzielna część podręcznika.

Z wydawaniem decyzji przez organy administracji i ich wykonaniem ściśle związana jest weryfikacja tych rozstrzygnięć przez sądy administracyjne. Dlatego też osobna część podręcznika poświęcona jest sądom administracyjnym i tzw. postępowaniu sądowoadministracyjnemu, czyli postępowaniu przed wojewódzkimi sądami administracyjnymi i Naczelnym Sądem Administracyjnym.

W podręczniku uwzględniono najważniejsze zmiany legislacyjne w zakresie postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego wprowadzone w ostatnich latach. Ustawy dotyczące szeroko rozumianego postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego były wielokrotnie nowelizowane.

Zasygnalizowano również nowe zjawiska, które niewątpliwie będą miały istotny wpływ na kształt postępowania administracyjnego w niedługim czasie. Jednym z tych zjawisk jest sztuczna inteligencja i automatyzacja pewnych procesów decyzyjnych w administracji publicznej. Na tym tle trwają liczne dyskusje, które na pewno nabiorą mocy wobec przyjęcia przez Parlament Europejski rozporządzenia dotyczącego sztucznej inteligencji (tzw. AI Act). Tych zagadnień dotyczy ostatni rozdział podręcznika zatytułowany Transformacja administracji w e-administrację¹.

¹ Rozp. Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2024/1689 z 13.6.2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji), Dz.Urz. UE L 2024/1689 z 12.7.2024 r.

W konsekwencji Czytelnik otrzymuje podręcznik obejmujący cały, podstawowy obszar postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego, z uwzględnieniem postępowań szczególnych i postępowania w Unii Europejskiej. Autorzy będą wdzięczni Czytelnikom za wszelkie uwagi dotyczące treści podręcznika – zostaną one wykorzystane w kolejnych wydaniach.

Warszawa, czerwiec 2026 r.

Prof. dr hab. *Rafał Stankiewicz*
Profesor Uniwersytetu Warszawskiego
Prof. dr hab. *Marek Wierzbowski*
Profesor Uniwersytetu Warszawskiego,
członek Komitetu Sterującego ReNEUAL²

² Research Network on EU Administrative Law (zob. cz. VIII rozdz. VI).

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XXV
Wykaz literatury	XXXIII
Część I. Istota i rozwój postępowania administracyjnego	1
Część II. Postępowanie administracyjne ogólne – Kodeks postępowania administracyjnego	7
Rozdział I. Przepisy ogólne	7
§ 1. Zakres obowiązywania	7
§ 2. Zasady ogólne postępowania administracyjnego	13
I. Uwagi ogólne	13
II. Zasada praworządności	15
III. Zasada prawdy obiektywnej	16
IV. Zasada uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli	18
V. Zasada współdziałania	18
VI. Zasada rozstrzygania wątpliwości interpretacyjnych	19
VII. Zasada pogłębiania zaufania	20
VIII. Zasada informowania	22
IX. Zasada czynnego udziału stron w postępowaniu	23
X. Zasada przekonywania	25
XI. Zasada szybkości i prostoty postępowania	26
XII. Zasada polubownego rozstrzygania kwestii spornych	27
XIII. Zasada pisemności	28
XIV. Zasada oceny działalności urzędów	30
XV. Zasada dwuinstancyjności	30
XVI. Zasada trwałości decyzji administracyjnej	32
XVII. Zasada sądowej kontroli decyzji administracyjnej	33
XVIII. Zasada prawomocności decyzji administracyjnej	33
§ 3. Organy wyższego stopnia i organy naczelne	34
§ 4. Właściwość organu administracji publicznej	37
I. Właściwość ustawowa	37
II. Określenie właściwości rzeczowej	38

III. Określenie właściwości miejscowej	38
IV. Spory o właściwość	43
V. Skutki prawne wystąpienia sporu o właściwość	44
VI. Spory kompetencyjne	45
§ 5. Wyłączenie pracownika oraz organu	45
I. Uwagi ogólne	45
II. Wyłączenie pracownika organu administracji publicznej	47
III. Wyłączenie członka organu kolegiального	49
IV. Wyłączenie organu administracji publicznej	50
V. Podsumowanie	51
§ 6. Strona	52
I. Struktura podmiotowa ogólnego postępowania administracyjnego ...	52
1. Zasada uczestnictwa	52
2. Problem „współuczestnictwa” w postępowaniu administracyjnym	53
3. Podmioty i uczestnicy postępowania	54
3.1. Podmioty postępowania	55
3.2. Uczestnicy postępowania	57
II. Legitymacja formalna i materialna w ogólnym postępowaniu administracyjnym	58
1. Strona postępowania	60
1.1. Interes prawny jako źródło legitymacji strony	63
1.2. Następstwo procesowe stron	67
2. Organizacja społeczna	69
2.1. Pojęcie i role procesowe organizacji społecznej	69
2.2. Organizacja społeczna jako podmiot postępowania na prawach strony	70
2.3. Organizacja społeczna jako uczestnik postępowania	74
III. Zdolność podmiotowa w ogólnym postępowaniu administracyjnym	74
IV. Zdolność procesowa i postulacyjna w ogólnym postępowaniu administracyjnym	76
1. Zdolność procesowa	76
2. Zdolność postulacyjna	78
3. Pełnomocnictwo	79
§ 7. Załatwianie spraw	82
§ 8. Doręczenia	90
I. Uwagi ogólne	90
II. Doręczenia elektroniczne	91
III. Doręczenie hybrydowe	93
IV. Zasada bezpośredniości doręczeń	95
V. Obowiązek informowania o każdorazowej zmianie adresu mającej miejsce w postępowaniu administracyjnym	96

VI. Doręczenie właściwe osobie fizycznej	97
VII. Doręczenie zastępcze osobie fizycznej z art. 43 KPA	98
VIII. Doręczenie zastępcze osobie fizycznej z art. 44 KPA	100
IX. Doręczenie pism w postępowaniu administracyjnym adresatom niebędącym osobami fizycznymi – charakterystyka	101
X. Potwierdzenie doręczenia	103
XI. Odmowa przyjęcia pisma przez adresata	104
XII. Doręczenie pism kierowanych do osób nieznanych z miejsca pobytu, dla których sąd nie wyznaczył przedstawiciela	105
XIII. Doręczenie przez obwieszczenie	106
XIV. Wielość stron	107
§ 9. Wezwania	107
I. Uwagi ogólne	107
II. Zasada nieuciążliwości wezwań	108
III. Terytorialne ograniczenie obowiązku osobistego stawienia się na wezwanie organu	109
IV. Instytucja pomocy prawnej	110
V. Elementy wezwania	111
VI. Wezwania pilne	112
VII. Zwrot kosztów	114
§ 10. Terminy	115
I. Rodzaje terminów (terminy materialne i proceduralne)	115
1. Uwagi ogólne	115
2. Terminy proceduralne	116
3. Kryteria podziału terminów	117
4. Kwestie szczegółowe	119
II. Początek biegu terminu	119
III. Koniec terminu – sposób normatywnego oznaczenia	120
IV. Koniec terminu a dzień ustawowo wolny od pracy	120
V. Sposób obliczania terminów	121
VI. Ustawowe warunki zachowania terminu	122
VII. Instytucja przywrócenia terminu	122
VIII. Przesłanki umożliwiające przywrócenie terminu	122
IX. Organ właściwy do przywrócenia terminu. Forma przywrócenia terminu	126
Rozdział II. Postępowanie	128
§ 11. Wszczęcie postępowania	128
I. Postępowanie wszczynane na żądanie strony lub z urzędu	128
II. Forma wszczęcia postępowania a możliwość wydania aktu administracyjnego związanego z tym zdarzeniem	130
III. Wszczęcie postępowania z urzędu ze względu na szczególnie ważny interes strony (art. 61 § 2 KPA)	130

IV. Data wszczęcia postępowania	133
V. Inne zagadnienia	135
1. Data wszczęcia postępowania a termin załatwienia sprawy	135
2. Konieczność zawiadomienia wszystkich stron o wszczęciu postępowania	135
VI. Dodatkowa regulacja instytucji wszczęcia postępowania	136
VII. Podanie w KPA	139
1. Rodzaje pism noszących miano podania	139
2. Dopuszczalne środki wnoszenia podań	140
3. Zróżnicowanie skutków nieprawidłowo wniesionego podania	141
4. Pojęcie pozostawienia podania bez rozpoznania	142
5. Brak właściwości organu i forma załatwienia podania	143
6. Podanie dotyczące kilku spraw administracyjnych	144
§ 12. Metryki, protokoły, adnotacje	145
I. Uwagi ogólne	145
II. Metryka sprawy	145
III. Protokoły i adnotacje	146
§ 13. Udostępnianie akt	149
I. Zasada jawności wewnętrznej postępowania administracyjnego ...	149
II. Zakres prawa wglądu strony do akt sprawy	150
III. Udostępnianie akt w formie elektronicznej	152
IV. Ograniczenia w udostępnianiu akt sprawy stronie	152
V. Prawo wglądu w akta sprawy a RODO	153
§ 14. Dowody	154
I. Cel postępowania dowodowego w KPA	154
II. Środki dowodowe	156
1. Dokumenty	157
1.1. Dokumenty urzędowe	157
1.2. Dokumenty prywatne	159
1.3. Odpisy i wyciągi z dokumentów	160
2. Zeznania świadków	161
2.1. Niemożność bycia świadkiem	161
2.2. Prawo odmowy składania zeznań w charakterze świadka	162
2.3. Prawo odmowy odpowiedzi na pytania	162
2.4. Sankcje za niestawiennictwo i bezzasadną odmowę złożenia zeznań/odpowiedzi na pytanie	163
3. Opinie biegłych	163
4. Oględziny	165
5. Przesłuchanie strony	166
6. Oświadczenie strony	166

III. Obowiązki i uprawnienia organu administracji w postępowaniu dowodowym	166
1. Obowiązki organu administracji w postępowaniu dowodowym	167
2. Uprawnienia organu administracji	167
IV. Udział strony w postępowaniu dowodowym	168
V. Uchybienia w postępowaniu dowodowym	169
§ 15. Rozprawa	169
§ 16. Mediacja w postępowaniu administracyjnym	174
I. Uwagi ogólne	174
II. Cel i charakter mediacji	175
III. Podmioty uczestniczące w mediacji	176
IV. Przeprowadzenie mediacji	178
V. Wynagrodzenie za prowadzenie mediacji	180
§ 17. Zawieszenie postępowania	180
§ 18. Decyzja administracyjna	186
I. Istota decyzji administracyjnej	186
1. Pojęcie decyzji administracyjnej	186
2. Nazwa aktu a charakter (treść) aktu administracyjnego	188
3. Rozstrzygnięcie sprawy co do istoty	189
4. Podstawy rozstrzygnięcia sprawy administracyjnej	189
5. Rozstrzygnięcie sprawy co do istoty a jej zakończenie w instancji	190
6. Decyzje kolegialnych organów administracji publicznej	191
7. Decyzje częściowe i całkowite	191
8. Domniemanie załatwiania sprawy w formie decyzji	191
II. Współdziałanie organów administracji publicznej w ramach wydawania decyzji	192
1. Współdziałanie organów administracji publicznej a przestrzeganie właściwości	192
2. Współdziałanie organów administracji publicznej – instytucja prawa materialnego a instytucja prawa proceduralnego	193
3. Istota postępowania głównego a postępowania opiniującego ..	193
4. Charakter zajęcia stanowiska przez organ współdziałający	193
5. Termin do zajęcia stanowiska przez organ współdziałający. Skutki przekroczenia terminu	194
6. Forma stanowiska organu – możliwość jego wzruszenia	194
7. Istota posiedzenia w trybie współdziałania	195
8. Zwołanie posiedzenia w trybie współdziałania	195
9. Skutki prowadzenia posiedzenia w trybie współdziałania	195
III. Umorzenie postępowania	196
1. Uwagi ogólne	196
2. Umorzenie obligatoryjne	197

3. Umorzenie fakultatywne	198
4. Forma umorzenia i odmowy umorzenia postępowania administracyjnego	200
5. Skutki umorzenia postępowania administracyjnego	200
IV. Składniki decyzji administracyjnej	200
1. Podstawowe składniki decyzji administracyjnej	200
1.1. Oznaczenie organu administracji publicznej	200
1.2. Data wydania decyzji administracyjnej	201
1.3. Oznaczenie strony lub stron postępowania	202
1.4. Podstawa prawna decyzji administracyjnej	204
1.5. Rozstrzygnięcie	206
1.6. Uzasadnienie decyzji administracyjnej	207
A. Uwagi ogólne	207
B. Uzasadnienie faktyczne	209
C. Uzasadnienie prawne	210
D. Uzasadnienie decyzji uznaniowej	210
1.7. Pouczenie	211
1.8. Podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego	212
1.9. Możliwość odstąpienia od uzasadnienia decyzji	213
2. Składniki dodatkowe decyzji administracyjnej	214
2.1. Uwagi ogólne	214
2.2. Termin, warunek, zlecenie	215
2.3. Inne składniki	215
2.4. Decyzje wydawane przez kolegialne organy administracji publicznej	216
2.5. Kompletność decyzji administracyjnej	217
V. Rygor natychmiastowej wykonalności	218
1. Uwagi ogólne	218
2. Niezbędność nadania rygoru natychmiastowej wykonalności ...	219
3. Przesłanki nadania rygoru natychmiastowej wykonalności	219
4. Forma nadania rygoru natychmiastowej wykonalności	221
VI. Doręczenie decyzji	222
1. Doręczenie decyzji administracyjnej jako realizacja zasady pisemności	222
2. Wydanie a doręczenie decyzji administracyjnej	223
3. Doręczenie na piśmie a ogłoszenie ustne	223
4. Skutki doręczenia decyzji administracyjnej	224
5. Związanie organu administracji publicznej doręczaną decyzją administracyjną	225
6. Uzewnętrznienie decyzji a związanie decyzją administracyjną ..	225
7. Doręczanie decyzji administracyjnej a możliwość jej zmiany .	226

VII. Wadliwość decyzji	227
1. Wady istotne a wady nieistotne decyzji administracyjnej	227
2. Tryb rektyfikacji	227
3. Sposób rozstrzygnięcia organu administracji publicznej	229
4. Sprostowanie decyzji	230
5. Legitymacja do uruchomienia trybu rektyfikacji	231
§ 19. Ugoda administracyjna	232
I. Uwagi ogólne	232
II. Warunki zawarcia ugody administracyjnej	233
III. Czynności zmierzające do zawarcia ugody i jej skutki	234
IV. Zatwierdzenie i odmowa zatwierdzenia ugody administracyjnej ..	235
V. Uzupełnienie	236
§ 20. Milczące załatwienie sprawy	237
I. Milczenie administracji	237
II. Przepis prawa materialnego jako podstawa milczącego załatwienia sprawy	240
III. Formy milczącego załatwienia sprawy w KPA	240
IV. Termin milczącego załatwienia sprawy	242
V. Postępowanie w sprawie, która może zostać załatwiona milcząco ...	244
VI. Weryfikacja sprawy załatwionej milcząco	245
VII. Możliwość zastosowania przepisów KPA dotyczących milczącego załatwiania spraw	246
VIII. Milczące załatwienie sprawy a obowiązki informacyjne dotyczące przetwarzania danych osobowych	248
§ 21. Postanowienia	249
I. Uwagi ogólne	249
II. Postanowienie jako akt administracyjny	249
III. Podmiot, przedmiot i treść rozstrzygnięcia – założenia ogólne	250
IV. Klasyfikacja postanowień administracyjnych	251
V. Składniki postanowienia administracyjnego	252
1. Uwagi ogólne	252
2. Oznaczenie organu administracji publicznej	253
3. Data wydania postanowienia	253
4. Adresat postanowienia	253
5. Podstawa prawna	254
6. Rozstrzygnięcie	254
7. Pouczenie	254
8. Uzasadnienie	255
9. Podpis	255
10. Składniki dodatkowe	256
VI. Decyzja a postanowienie	256
§ 22. Odwołania	256
I. Uwagi ogólne	256

II. Charakter odwołania	258
III. Warunki wniesienia odwołania	260
IV. Czynności organu wydającego decyzję w I instancji	262
V. Postępowanie organu odwoławczego	263
§ 23. Zażalenia	267
§ 24. Wznowienie postępowania	268
I. Istota wznowienia postępowania	268
II. Akty administracyjne poddane wznowieniu postępowania	269
III. Przesłanki wznowienia postępowania	270
1. Przesłanki pozytywne	270
2. Przesłanki negatywne	271
IV. Wszczęcie trybu postępowania wznowieniowego	272
1. Inicjatywa wznowienia postępowania	272
2. Organ właściwy do wznowienia postępowania	273
3. Termin	273
4. Forma wszczęcia postępowania w sprawie wznowienia postępowania	274
V. Podstawowe aspekty proceduralne	275
1. Data wszczęcia postępowania	275
2. Przepisy stosowane w postępowaniu podjętym w trybie wznowieniowym	275
3. Ograniczenia w uchyleniu decyzji w trybie wznowieniowym ...	276
VI. Rodzaje decyzji administracyjnych kończących postępowanie w sprawie wznowienia postępowania	276
VII. Suspensywność trybu wznowieniowego	277
VIII. Konsekwencje decyzji wydanej w trybie wznowieniowym	278
IX. Decyzja wznowieniowa jako decyzja wydana w I instancji	278
§ 25. Stwierdzenie nieważności decyzji	278
I. Zagadnienia wstępne	278
II. Akty administracyjne poddane instytucji stwierdzenia nieważności decyzji	279
III. Przesłanki stwierdzenia nieważności decyzji	280
1. Przesłanki pozytywne	280
2. Przesłanki negatywne	280
IV. Wszczęcie trybu stwierdzenia nieważności decyzji	281
1. Inicjatywa do podjęcia postępowania w trybie nadzwyczajnym	281
2. Organ właściwy	281
3. Forma wszczęcia postępowania	282
V. Podstawowe aspekty proceduralne	282
1. Data wszczęcia postępowania	282
2. Etapy postępowania	283
VI. Suspensywność instytucji	283

VII. Rodzaje decyzji administracyjnych kończących postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji	284
VIII. Konsekwencje decyzji wydanej w trybie nieważnościowym	285
IX. Decyzja w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji jako decyzja wydana w I instancji	285
§ 26. Zmiana lub uchylenie ostatecznej decyzji administracyjnej	285
§ 27. Wygaśnięcie decyzji administracyjnej	287
I. Istota instytucji	287
II. Przesłanki wygaśnięcia decyzji jako szczególna przesłanka jej wygaśnięcia	288
III. Bezprzedmiotowość decyzji	289
IV. Organ właściwy do stwierdzenia wygaśnięcia decyzji	290
§ 28. Postępowanie uproszczone	291
I. Założenia postępowania uproszczonego	291
II. Uproszczenia przedmiotowe	292
III. Uproszczenia podmiotowe	296
IV. Uproszczenia funkcjonalne	298
Rozdział III. Przepisy szczególne w sprawach ubezpieczeń społecznych	302
Rozdział IV. Udział prokuratora	305
Rozdział V. Administracyjne kary pieniężne	308
§ 29. Zakres regulacji	308
I. Uwagi ogólne. Definicja administracyjnej kary pieniężnej	308
II. Reguły kolizyjne w zakresie nakładania administracyjnych kar pieniężnych	309
III. Zasada zastosowania przepisu względniejszego dla strony	310
IV. Przesłanki nakładania administracyjnej kary pieniężnej	312
V. Kryterium „siły wyższej”	315
VI. Przypadki warunkujące odstąpienie od nałożenia kary	316
VII. Przedawnienie ukarania	317
VIII. Zaległa administracyjna kara pieniężna	320
IX. Przerwanie biegu terminu przedawnienia oraz udzielanie ulg w realizacji kary	321
Rozdział VI. Wydawanie zaświadczeń	322
Rozdział VII. Rozpatrywanie skarg i wniosków	329
§ 30. Prawo petycji	329
§ 31. Aspekt podmiotowy skarg i wniosków	331
§ 32. Zakres przedmiotowy skarg i wniosków	332
§ 33. Postępowanie w sprawie skarg i wniosków	334
I. Postępowanie w sprawie skargi	334
II. Postępowanie w sprawie wniosku	336

Rozdział VIII. Europejska współpraca administracyjna	338
§ 34. Europejska współpraca administracyjna – informacje ogólne	338
§ 35. Europejska współpraca administracyjna – zakres podmiotowy	340
§ 36. Europejska współpraca administracyjna – zakres przedmiotowy, wniosek o udzielenie pomocy i pozostałe zagadnienia	341
Rozdział IX. Oplaty i koszty postępowania	343
§ 37. Należności w ogólnym postępowaniu administracyjnym	343
I. Oplaty	343
II. Koszty postępowania	346
III. Inne należności	347
§ 38. Ponoszenie opłat, kosztów i innych należności	348
Część III. Postępowanie podatkowe	353
Rozdział I. Uwagi ogólne	353
Rozdział II. Organy podatkowe	356
Rozdział III. Strony w postępowaniu podatkowym	358
Rozdział IV. Przeprowadzenie postępowania	361
Rozdział V. Uwagi końcowe	366
Część IV. Szczególne postępowania administracyjne	367
Rozdział I. Postępowania prowadzone przed Prezesem UOKiK	367
§ 1. Procedury hybrydowe	367
§ 2. Zasada inkwizycyjności postępowań	374
§ 3. Postępowanie wyjaśniające	375
§ 4. Postępowanie antymonopolowe w sprawach praktyk ograniczających konkurencję	378
§ 5. Postępowanie antymonopolowe w sprawach koncentracji	383
§ 6. Postępowanie w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów	385
§ 7. Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	387
§ 8. Postępowanie w sprawach nakładania kar pieniężnych	389
Rozdział II. Postępowania prowadzone przed organami regulacyjnymi	392
Część V. Postępowanie egzekucyjne	397
Rozdział I. Uwagi ogólne	397
Rozdział II. Przedmiot egzekucji	399

Rozdział III. Podmioty postępowania egzekucyjnego	401
Rozdział IV. Zasady ogólne postępowania egzekucyjnego i jego przebieg	406
Rozdział V. Środki egzekucyjne	411
Rozdział VI. Środki prawne	413
Część VI. Ustrój sądów administracyjnych	417
Rozdział I. Uwagi ogólne	417
Rozdział II. Wojewódzkie sądy administracyjne	419
Rozdział III. Naczelny Sąd Administracyjny	421
Część VII. Postępowanie przed sądami administracyjnymi	423
Rozdział I. Przepisy wstępne	423
§ 1. Przepisy ogólne	423
§ 2. Właściwość wojewódzkich sądów administracyjnych	427
§ 3. Właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego	430
§ 4. Skład sądu	432
§ 5. Wyłączenie sędziego	433
I. Uwagi ogólne	433
II. Wyłączenie sędziego z mocy prawa	434
III. Wyłączenie sędziego na żądanie lub na wniosek strony	435
Rozdział II. Strony	437
§ 6. Zdolność sądowa i procesowa	437
§ 7. Strony i uczestnicy postępowania	440
§ 8. Pełnomocnicy	443
Rozdział III. Postępowanie przed wojewódzkim sądem administracyjnym ...	446
§ 9. Pisma w postępowaniu sądowym	446
§ 10. Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego	448
I. Zasada ogólna skargowości	448
II. Legitymacja skargowa	449
III. Procedura wnoszenia skargi do sądu administracyjnego	450
1. Wyczerpanie środków zaskarżenia	450
2. Termin	452
3. Formalizm skargi do WSA	453
3.1. Skarga w formie elektronicznej	455
4. Pośredni tryb wnoszenia skargi do sądu administracyjnego	457
4.1. Instytucja samokontroli (autokontroli)	457
4.2. Weryfikacja właściwości sądu administracyjnego	458